

Pràcticum III

Codi: 104191
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500893 Logopèdia	OB	4	A

Professor/a de contacte

Nom: Melina Aparici Aznar
Correu electrònic: melina.aparici@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Juan Lorente Guerrero
Melina Aparici Aznar
Pedro Clavé i Civit
Estefania Riera Nuñez
Juan Fernando Fuentes Cabrera
María Pujol Rodriguez
Silvia Naches Solsona

Equip docent extern a la UAB

Viridiana Arreola
Weslania Nascimento

Prerequisits

Es convenient que l'alumnat tingui un coneixement acurat de l'anatomofisiopatologia, clínica i mètodes diagnòstics tant de l'aparell auditiu (oïda i vies auditives centrals), como del fonatori (laringe, faringe, cavitat bucal y foses nassals) i deglutori. A més d'aquests coneixements és necessari que l'alumnat conegui els tractaments mèdics i quirúrgics que es realitzen.

Es recomana haver cursat i superat les següents assignatures: 101710-Neurologia del llenguatge. 104143-Patologia de l'audició, la parla, la veu i la deglució. 101711-Malalties neurodegeneratives i demències. 104147 - Deglució i trastorns relacionats: valoració i intervenció

Objectius

L'objectiu fonamental és completar la formació dels estudiants en situacions pràctiques donant una formació professional aplicada a l'alumnat com a futur logopeda en pacients afectats de patologies del llenguatge, parla

deglució, audició i veu, en població infantil i adulta. A més de l'objectiu general de conèixer la terminologia que li permeti interactuar amb eficàcia amb d'altres professionals mèdics o logopedes, es pretén que l'alumnat assolixi els següents objectius específics:

- 1. Apropar l'alumnat a l'activitat professional amb la finalitat de posar en pràctica les habilitats i destreses assolides al llarg de la seva formació acadèmica, completant d'aquesta forma la seva formació teòrica.
- 2. Familiaritzar l'alumnat amb la dinàmica de les relacions personals i professionals en l'entorn de feina.
- 3. Saber interpretar i analitzar un informe mèdic en pacients amb patologies del llenguatge, parla, deglució, audició i veu, i ser capaç d'elaborar i redactar un informe d'exploracions, de diagnòstic, de seguiment, finalització i derivació del pacient.
- 4. Realitzar tasques d'intervenció logopèdica. Programació i realització de les sessions: objectius, recursos, tècniques, mètodes, entrevistes. Saber explicar i argumentar el tractament escollit.
- 5. Realitzar tasques d'investigació dins el camp de la Logopèdia. Saber i aplicar la metodologia científica, analitzar dades, revisar publicacions.

Un objectiu complementari és conèixer altres àmbits professionals de l'exercici de la pràctica logopèdica o actualitzacions en aquests àmbits professionals.

Competències

- Actuar d'acord amb el codi deontològic de la professió: respectar el secret professional, aplicar criteris professionals de finalització i derivació dels tractaments.
- Adaptar-se a situacions noves.
- Adequar la pròpia comunicació a auditoris diversos segons l'edat, la patologia, etc.
- Assessorar les famílies i l'entorn social dels pacients i afavorir-ne la participació i la col·laboració en el tractament logopèdic.
- Avaluar la pròpia intervenció professional i la dels altres per optimitzar-la.
- Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
- Demostrar que es coneixen els límits de les pròpies competències i saber identificar si és necessari fer un tractament interdisciplinari.
- Dissenyar i dur a terme els tractaments logopèdics, tant individuals com col·lectius, establint objectius i etapes, amb els mètodes, les tècniques i els recursos més eficaços i adequats, i tenint en compte les diferents etapes evolutives de l'ésser humà.
- Dissenyar, implementar i avaluar accions de prevenció dels trastorns de la comunicació i el llenguatge.
- Dur a terme una gestió clínica centrada en el pacient, en l'economia de la salut i en l'ús eficient dels recursos sanitaris, i una gestió eficaç de la documentació clínica amb especial atenció a la confidencialitat.
- Elaborar i redactar informes d'exploració i diagnòstic, seguiment, finalització i derivació.
- Establir relacions interpersonals amb pacients afectats per alteracions de la comunicació i del llenguatge, de la parla i de la veu, i amb les persones que en tenen cura.
- Exercir la professió respectant l'autonomia del pacient i els seus determinants genètics, demogràfics, culturals i econòmics aplicar els principis de justícia social i comprendre les implicacions ètiques de la salut en un context mundial en transformació.
- Explicar i argumentar el tractament seleccionat.
- Explorar, avaluar i diagnosticar els trastorns de la comunicació i el llenguatge, i emetre'n un pronòstic d'evolució, des d'una perspectiva multidisciplinària.
- Gestionar la diversitat sociocultural i les limitacions associades a les diferents patologies.
- Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
- Integrar els fonaments biològics (anatomia i fisiologia), psicològics (processos i desenvolupament evolutiu), lingüístics i pedagògics de la intervenció logopèdica en la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals
- Observar i escoltar activament en els diferents processos de la intervenció logopèdica.
- Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
- Prendre decisions i assumir la responsabilitat de les decisions preses.
- Tenir una actitud d'aprenentatge estratègica i flexible.
- Treballar en equips intradisciplinaris i interdisciplinaris.
- Utilitzar les tècniques de comunicació no verbal per optimitzar les situacions comunicatives.

- Utilitzar les tècniques i els instruments d'exploració propis de la professió i registrar, sintetitzar i interpretar les dades aportades integrant-les al conjunt de la informació.

Resultats d'aprenentatge

1. Adaptar la relació amb els pacients al seu nivell educatiu i sociocultural, així com a les limitacions produïdes per la seva patologia.
2. Adaptar-se a situacions noves.
3. Analitzar les opcions de diagnòstic i intervenció disponibles en cada cas i la idoneïtat d'aquestes opcions.
4. Aplicar les tècniques més apropiades per a l'avaluació dels pacients.
5. Aplicar tractaments logopèdics sota la supervisió d'un tutor.
6. Avaluar la pròpia intervenció professional i la dels altres per optimitzar-la.
7. Comprometre's de manera ètica per la qualitat de l'actuació.
8. Demostrar que es respecta el codi ètic de la professió durant les pràctiques professionals.
9. Descriure les característiques del llenguatge, la parla, la veu o la deglució dels pacients, a partir de l'observació d'aquests.
10. Dissenyar projectes d'intervenció logopèdica.
11. Dur a terme una història clínica que integri les dades relatives a les alteracions estructurals, psicològiques i lingüístiques dels pacients, i a la repercussió d'aquestes alteracions en la seva situació familiar, social i educativa, a fi de planificar la intervenció més apropiada en cada cas.
12. Elaborar i redactar correctament informes d'exploració i diagnòstic, seguiment, finalització i derivació.
13. Emetre judicis sobre la necessitat de sol·licitar la participació d'altres professionals.
14. Emetre un diagnòstic i un pronòstic d'evolució dels pacients.
15. Establir pautes destinades a prevenir determinades alteracions logopèdiques o a reduir l'impacte negatiu, sobre el llenguatge i la parla, d'algunes situacions (per exemple, dany cerebral, hipoacúsia o entorns psicosocials desfavorables).
16. Establir pautes que permetin assessorar els familiars perquè col·laborin en el tractament.
17. Evitar l'ús de mètodes de diagnòstic i intervenció no indicats.
18. Explicar al pacient tant les característiques del trastorn sofert com les diverses opcions terapèutiques, i respectar la seva opinió sobre aquestes opcions.
19. Fer entrevistes orals als pacients i a les persones que en tenen cura, en les quals es plantegin qüestions tant relatives a la simptomatologia logopèdica com a la repercussió d'aquesta en la qualitat de vida i les relacions familiars i socials.
20. Identificar, analitzar i resoldre problemes ètics en situacions complexes.
21. Mantenir secreta la identitat dels pacients i no publicar-ne fotografies o altres trets que permetin identificar-los en els informes sobre l'estada en els centres de pràctiques.
22. Observar l'actuació dels professionals del centre i descriure-la en l'informe sobre l'estada en el centre de pràctiques.
23. Organitzar i planificar amb l'objectiu d'establir un pla per desenvolupar en un període establert.
24. Participar en les sessions de discussió de casos dels equips de professionals dels centres de pràctiques i emetre judicis sobre els possibles tractaments i l'adequació d'aquests en funció de les característiques del cas.
25. Participar en les sessions de discussió de casos dels equips de professionals dels centres de pràctiques i emetre judicis sobre la pertinència de finalitzar el tractament o de derivar el pacient a altres professionals.
26. Prendre decisions i assumir la responsabilitat de les decisions preses.
27. Tenir una actitud d'aprenentatge estratègica i flexible.
28. Treballar en equips intradisciplinaris i interdisciplinaris.
29. Utilitzar elements paraverbals adequats (gestos i prosòdia) durant les entrevistes orals amb els pacients i els familiars.
30. Utilitzar estratègies comunicatives diferenciades segons l'edat (per exemple, infants en diferents fases evolutives), la patologia (alteracions sensorials, cognitives, etc.) i altres situacions que puguin dificultar el procés comunicatiu.
31. Utilitzar expressions verbals indicatives d'una escolta activa durant les entrevistes orals amb els pacients i els familiars, com per exemple: expressar amb paraules pròpies el que aquests sembla que volen comunicar, emetre preguntes aclaridores, saber dir paraules de suport o compliments, etc.
32. Utilitzar les tècniques de comunicació no verbal per optimitzar les situacions comunicatives.

33. Utilitzar proves diagnòstiques i interpretar-les.

Continguts

És tracta d'una assignatura organitzada en dos blocs:

BLOC I: Pràcticum de contingut transversal (patologia otorrinolaringològica, disfàgia i actualització en pràctica logopèdica).

IA. Pràctica logopèdica en la patologia otorrinolaringològica. Hospital de la Vall d'Hebrón. (Coordinador: Juan Lorente)

IB. Experiències professionals en les Jornades Interuniversitàries On-line de Pràctica Logopèdica. Presentació de casos, eines d'avaluació i d'intervenció en les diferents àrees de la logopèdia per part de professionals. (Coordinadora: Melina Aparici)

IC. Pràctica logopèdica en disfàgia orofaríngea. (Coordinació: Pere Clavé i Stephanie Riera)

BLOC II: Pràctiques en centres externs

S'escolliirà entre una de les següents opcions:

IIA. Centres d'assistència ambulatoria

IIB Centres d'assistència hospitalària

Metodologia

BLOC I: Pràcticum de contingut transversal (patologia otorrinolaringològica, disfàgia i actualització en pràctica logopèdica).

IA. El bloc d'ORL es realitza en el servei d'Otorrinolaringologia de l'Hospital Universitari Vall d'Hebrón.

- Cada alumne assisteix durant dos dies a l'activitat clínica de les consultes d'ORL de l'Hospital de la Vall d'Hebrón, Obligatori anar-hi amb bata.

- L'assistència és en grups reduïts.

- Les pràctiques consisteixen en assistir, juntament amb el professor, a la consulta on s'observa la simptomatologia que refereix o presenta el pacient, el tractament que ha rebut o rebrà segons la clínica. L'alumne estarà present en l'observació directa de tota l'exploració ORL, sempre acompanyada de les explicacions per part del professor responsable, insistint en les tècniques que permetin obtenir informació a partir de la realitat, sobre tot allò relacionat amb la comunicació oral.

- Es treballa: dades clíniques a través de l'anamnesi i exploració dels òrgans sobre els que esdevé la comunicació oral, coneixements d'anatomia i fisiologia dels òrgans fonoarticularis, amb la finalitat que el logopeda aprengui a interpretar un informe mèdic.

- La distribució dels alumnes es fa d'acord amb Gestió Acadèmica de la Facultat combinant aquesta assistència amb la resta de pràctiques.

IB. Jornades interuniversitàries on-line de pràctica logopèdica.

L'alumne assistirà a les Jornades Interuniversitàries On-line de Pràctica Logopèdica, en les quals professionals de la logopèdia faran xerrades de caràcter pràctic (presentació de casos, eines d'avaluació, tècniques d'intervenció, etc.) i realitzarà les activitats de participació que els ponents proposin.

Segon semestre.

IC. Disfàgia orofaríngea. Aquest bloc pretén ampliar el coneixement per part de l'estudiant de la disfàgia orofaríngea (DO), el seus símptomes i diagnòstic clínic i instrumental, les complicacions clíniques potencialment associades i les bases del tractament compensatori i rehabilitador. Es realitza a la Unitat de Motilitat Digestiva al Consorci Hospitalari del Maresme (Hospital de Mataró), en principi en format online.

Segon semestre

BLOC II: Pràctiques en centres externs

- Els alumnes escolliran centre d'acord amb la programació de la Facultat. Assistiran al centre assignat en horari de matins (de 8 a 14 h) i/o de tardes (de 14,30a 20 h). Consultar l'oferta de pràctiques externes per tenir més informació sobre el tipus de centre i les activitats en les quals es podrà participar.

- En aquests centres es participarà activament en totes les tasques de diagnòstic i intervenció logopèdica, discutint els casos amb els logopedes. Es pot requerir portar bata.

- L'estudiant tindrà un tutor al centre que supervisarà tot el procés d'aprenentatge.

- Deures de l'alumnat.

1. Assistir els dies i hores assignades.
2. Comunicar al seu professor tutor qualsevol problema que afecti el desenvolupament de la pràctica.
3. Conèixer i respectar les regles i estructura del funcionament del centre.
4. Guardar amb rigor absolut el secret professional.

Ila. Centres d'assistència ambulatoria:

Centres de logopèdia concertats amb el CatSalut amb qui la Universitat Autònoma de Barcelona ha subscrit conveni, Escola de Patologia del LLenguatge (Hospital de Sant Pau) i altres centres.

IIB: Centres d'assistència hospitalària:

Unitats hospitalàries que incorporen logopedes entre els seus professionals.

Nota: La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries. L'equip docent detallarà a través de l'aula moodle o el mitjà de comunicació habitual el format presencial o virtual/on-line de les diferents activitats dirigides i d'avaluació, tenint en compte les indicacions de la facultat en funció del que permeti la situació sanitària.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Bloc II. Presentació i planificació inicial	3	0,12	1, 2, 5, 7, 8, 19, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 32
Tipus: Supervisades			
Bloc IA i II. Tutoria presencial als centres ambulatoris o hospitalaris	56	2,24	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29, 31, 33
Bloc IB Jornades Interuniversitàries online	12	0,48	3, 7, 8, 14, 17, 27
Bloc IC. Sessions d'exploració, diagnòstic i	25	1	1, 2, 5, 7, 8, 19, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 32

planificació de l'activitat de rehabilitació.

Tipus: Autònomes

Bloc IA i II. Elaboració de plans terapèutics i informes	10	0,4	4, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 23, 25, 27, 33
Bloc IB. Memòria de les Jornades Interuniversitàries online	8	0,32	3, 6, 8, 14, 17
Bloc IC. Estudi autònom i consolidació dels aprenentatges	36	1,44	2, 6, 7, 8, 10, 20, 21, 22, 28

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà a partir de les següents evidències (totes són individuals):

BLOC I: Pràcticum de contingut transversal (40% total assignatura)

IA. Pràctica logopèdica en la patologia otorrinolaringològica. Assistència i la presentació de la resolució d'un cas lliurat pel tutor de l'activitat (10% del total de l'assignatura).

IB. Experiències professionals en les Jornades Interuniversitàries. Assistència mínima a 6 conferències.

L'avaluació de la participació a les Jornades Interuniversitàries es realitzarà a partir d'informes/qüestionaris online (10% del total de l'assignatura).

IC. Pràctica logopèdica en disfàgia orofaríngea. L'avaluació es realitzarà a partir del seguiment a les sessions i la complementació d'informes/qüestionaris online (20% del total de l'assignatura)

BLOC II: Pràctiques en centres externs (60% total assignatura)

L'avaluació es basa en el treball realitzat per l'alumnat al centre de pràctiques i que és avaluat pel tutor del centre. Es té en compte la predisposició, l'interès i el rendiment de l'alumnat.

NOTA FINAL DE L'ASSIGNATURA:

Serà la suma ponderada de les notes de cada bloc (Bloc IA 10% + IB 10% + IC 20% + Bloc II 60%).

Superació de l'assignatura: Per superar l'assignatura la nota de cada sub-bloc haurà de ser com a mínim de 5 punts (escala 0-10). A més, s'haurà d'haver cobert el nombre d'hores mínimes d'estada al centre.

No avaluable: Un/a estudiant que hagi lliurat activitats d'avaluació amb un pes inferior a 4 punts (40%) constarà com a "no avaluable".

Recuperació: L'alumnat que hagi estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura i hagi obtingut una nota de curs entre 3,5 i 4,9 punts podrà acollir-se a un pla específic de recuperació dels aspectes on no hagi demostrat suficiència. Les pràctiques en centres externs no seran susceptibles de recuperació.

Pautes generals: <https://www.uab.cat/web/estudiar/graus/graus/avaluacions-1345722525858.html>

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Bloc IA. Pràctica en la patologia otorrinolaringològica	10%	0	0	3, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 21, 22, 23, 27, 28

Bloc IB. Informe Jornades Interuniversitàries	10%	0	0	1, 3, 4, 6, 9, 15, 16, 17, 30, 33
Bloc IC. Informe clínic disfàgia	20%	0	0	1, 2, 5, 7, 8, 19, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32
Bloc II. Avaluació de l'estudiant realitzada pel tutor del centre	60%	0	0	2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 33

Bibliografia

BLOC Ia:

Bleeckk. (2004) Disfagia: Evaluación y reeducación de los trastornos de la deglución. Ed. McGrawHill.

Calais-Germain, B. - Germain, F(2014). Anatomia para la voz. entender y mejorar la dinamica del aparato vocal. Editorial: La liebre de marxo.

Casado J. C.(2002) La evaluación clínica de la voz. Fundamentos médicos y logopédicos. Ed. Aljibe. Malaga.

Casado J. C. Pérez A (2009). Trastornos de la voz: Del diagnóstico al tratamiento. Ed. Aljibe. Malaga.

Cobeta, I. - Nuñez, F. - Fernández, S (2014). Patología de la Voz. Editorial: Marge Books

I Cobeta, F. Nuñez, S Fernández (2014). Patología de la voz. Ponencia Oficial de la SEORL PCF Ed. Marge Méica Books

Jaume G, Tomas M.(2007) Manejo de la disfagia y aspiración. Ed. Ergon

Le Huche F, Allali A.(2004) La voz Tomo (1,2,3, 4). Ed. Massón. Barcelona

Menaldi J.(2002) La Voz Patológica. Ed. Panamerican

Mendizábal, N. - Santiago, R. - Jimeno, N. -García, N. - Díaz-Empanza, M (2013). Guia practica para la elaboracion de informes logopedicos.Editorial: Medica Panamericana

Núñez F., Maldonado, Suárez C. (2000) Cuidados y rehabilitación del paciente traqueotomizado. Servicio de publicaciones Universidad de Oviedo

Perello J.(2005) Trastornos del habla. Ed. Masson.

Puyuelo M.(1997) Casos Clínicos en logopedia. Ed. Massón

Ramírez C. (2008) Manual de Otorrinolaringología, Ed. McGrawHill. Madrid

Suárez A. Martínez J.D., Moreno J.M, García ME. (2003)Trastornos de la voz. Estudio de casos. Ed. EOS.

BLOC Ic:

- Clavé P, Arreola V, Romea M, Medina L, Palomera E, Serra-Prat M. Accuracy of the volume-viscosity swallow test for clinical screening of oropharyngeal dysphagia and aspiration. Clin Nutr. 2008 Dec;27(6):806-15. doi: 10.1016/j.clnu.2008.06.011. Epub 2008 Sep 11. PMID: 18789561.
- Kertscher B, Speyer R, Palmieri M, Plant C. Bedside screening to detect oropharyngeal dysphagia in patients with neurological disorders: an updated systematic review. Dysphagia. 2014 Apr;29(2):204-12. doi: 10.1007/s00455-013-9490-9. Epub 2013 Sep 13. PMID: 24026520.
- Matsuo, K., & Palmer, J. B. (2008). Anatomy and Physiology of Feeding and Swallowing: Normal and Abnormal. Physical Medicine and Rehabilitation Clinics of North America, 19(4), 691-707. <https://doi.org/10.1016/j.pmr.2008.06.001>

- Costa, A., Carrión, S., Puig-Pey, M., Juárez, F., & Clavé, P. (2019). Triple adaptation of the mediterranean diet: Design of a meal plan for older people with oropharyngeal dysphagia based on home cooking. *Nutrients*, 11(2), 1-17. <https://doi.org/10.3390/nu11020425>
- Huckabee, M. L., McIntosh, T., Fuller, L., Curry, M., Thomas, P., Walshe, M., McCague, E., Battel, I., Nogueira, D., Frank, U., van den Engel-Hoek, L., & Sella- Weiss, O. (2018). The Test of Masticating and Swallowing Solids (TOMASS): reliability, validity and international normative data. *International Journal of Language and Communication Disorders*, 53(1), 144-156. <https://doi.org/10.1111/1460-6984.12332>
- Ortega, O., Bolívar-Prados, M., Arreola, V., Nascimento, W. V., Tomsen, N., Gallegos, C., Fuente, E. B. de La, & Clavé, P. (2020). Therapeutic effect, rheological properties and α -amylase resistance of a new mixed starch and xanthan gum thickener on four different phenotypes of patients with oropharyngeal dysphagia. *Nutrients*, 12(6), 1-18. <https://doi.org/10.3390/nu12061873>
- Martín-Martínez A, Ortega O, Viñas P, Arreola V, Nascimento W, Costa A, Riera SA, Alarcón C, Clavé P. COVID-19 is associated with oropharyngeal dysphagia and malnutrition in hospitalized patients during the spring 2020 wave of the pandemic. *Clin Nutr*. 2021 Jun 15:S0261-5614(21)00297-1. doi: 10.1016/j.clnu.2021.06.010. Epub ahead of print. PMID: 34187698; PMCID: PMC8205257.

Programari

No cal cap programari específic